

ТЕНДЕНЦИИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СОЦИАЛЕН ФОНД ПО РАЗВИТИЕ НА ЕЛЕКТРОННОТО УПРАВЛЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Доц. д.ик.н. инж. Кирил Ангелов

Въведение

В края сме на първия за Република България седемгодишен период на усвояване на средства от европейските структурни фондове в качеството ни на пълноправен член на ЕС. Този факт поражда необходимостта от извършване на анализи на изпълнението на ключовите политики според заложените индикатори през 2007 г. Това е още по-належащо от гледна точка на:

- недопускане на загуба на средства (правило $N+2/N+3$) от структурните фондове, определени за всяка страна-член на Европейския съюз;
- дефиниране на приоритетите за следващия програмен период с отчитане като на постигнатото, така и също и на съпътващите всяко ново начало трудности.

В тази връзка настоящата статия извършва анализ на предизвикателствата и постигнатите резултати, свързани с развитието на качествено административно обслужване и на електронното управление в Република България, финансирано от Европейския социален фонд посредством Оперативна програма „Административен капацитет“.

Тази политика е свързана непосредствено с постигане на следните обществено значими цели:

- получаване на по-добри административни услуги на физическите и юридическите лица от българската държавна и общинска администрация и от администрацията на органите на съдебната власт;
- намаляване на административната тежест, което е един от основните индикатори, върху който може да се фокусира Република България с оглед повишаване на конкурентоспособността на националната икономика.

Развитие електронното управление – едно от основните предизвикателства пред Оперативна програма „Административен капацитет“.

Една от политиките на Европейския съюз, имаща много голям потенциал за развитие в България е тази, свързана с намаляване на административната тежест за бизнеса. Начинът, по който може да се постигне значителното намаляване на административната тежест и ненужните бариери пред бизнеса и правенето на бизнес в страната, е именно въвеждането на електронно управление и електронни услуги от страна на всички видове администрация.

Националната политика по отношение на електронното управление всъщност е следствие и от усилията на Европейската комисия за намаляване на ненужния административен товар. През 2006 г. Комисията постави

началото на амбициозна програма именно с тази цел. В изпълнение на тази програма, от своя страна Европейския съвет одобри в началото на 2007 г. общностна цел, според която, до 2012 г. всички страни-членки на съюза трябва да намалят своята административна тежест с 25%.

За да се постигне по същество цялостно, качествено и устойчиво развитие на политиката по въвеждане на електронни услуги и електронно управление, както и за да се справи с предизвикателството на общностната цел, България заложи в оперативна програма „Административен капацитет“ приоритетна ос, посветена на „Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление“. 31% от общия бюджет на програмата всъщност е алокиран именно към тази приоритетна ос, което в реални стойности представлява 109 613 743, 27 лева.

В приоритетната ос са обособени следните подприоритета:

1. Подобряване на обслужването на гражданите и бизнеса, в това число чрез развитие на електронното управление
2. Стандартна информационно-комуникационна среда и оперативна съвместимост
3. Подобряване на обслужването от страна на органите на съдебната власт чрез развитието на информационните технологии
4. Транснационално и междурегионално сътрудничество.

Бенефициенти по тази приоритетна ос са изключително и само публични органи, а именно: Министерският съвет, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на правосъдието, Агенцията по вписванията, Висшият съдебен съвет, Инспекторатът към Висшия съдебен съвет, Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Прокуратурата, Националната следствена служба, централната, областните и общинските администрации, органите на съдебната власт.

Ще анализираме в дълбочина цялостното изпълнение на приоритетната ос, за да достигнем до конкретни заключения в развитието на политиката и изпълнението на набелязаните мерки за качествено административно обслужване и развитие на електронното управление.

Според данни на Информационната система за управление и наблюдение на средствата на структурните инструменти в България (ИСУН) към началото на м. май, цялостното финансово изпълнение и развитие на ОПАК е както показаните в таблица 1.

Таблица 1. Финансово изпълнение на ОПАК май 2013 г.

Приоритетна ос	Общ бюджет	Договорени средства	% на изпълнение	Реално изплатени средства	% на изпълнение
Добро управление	84 862 253	75 792 959	89.31	46 881 036	55.24
Управление на човешките ресурси	144 973 016	90 266 960	62.26	48 402 861	33.39
Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление	109 613 743	101 745 477	92.82	55 433 791	50.57

Анализът на данните показва, че приоритетната ос, по която се финансира развитието на качествено административно обслужване и електронното управление е с най-добри показатели по отношение на договорени средства (близо 93% от бюджета на цялата приоритетна ос). Това показва желанието на всички публични институции за наистина предоставяне на по-добро обслужване. От друга

страна обаче, ако се види реално изплатените стойности, което означава респективно и реално изпълнени дейности по проектите, финансирани по тази приоритетна ос, ще стане ясно, че са изпълнени дейности за суми, почти на половината от договорените стойности. Това разбира се, не може да се тълкува единствено едностранно – ясно е желанието на администрацията да подобри своите услуги чрез изпълнението

на проекти, но от друга страна съществува видима разлика между темпа на договаряне и темпа на изпълнение.

Въпреки това обаче, приоритетната ос като цяло е с най-добри показатели на изпълнение, което е и в основата на визията на Управляващия орган на ОПАК да изпрати в началото на м. март тази година искане към Европейската комисия за модификация на програмата, според което се реалокират допълнителни 19 млн лева към тази приоритетна ос. При одобрение от страна на ЕК, тази приоритетна ос ще бъде с най-голям бюджетен дял – близо 36% от бюджета на цялата програма.

До м. април 2013 г., според данни на Управляващия орган на ОПАК, по тази приоритетна ос са обявени общо 15

процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в резултат на което са сключени общо 84 договори с 63 организации бенефициенти.

Профилът на бенефициентите по тази приоритетна ос е както следва:

- 36 броя (или 57%) са общински и областни администрации;
- 27 броя (или 43 %) са преставители на централната администрация.

Според данни на ИСУН към м. май 2013 г. разпределението и изпълнението на тези договори по подприоритетни оси е както показаното в таблица 2.

Таблица 2, Степен на изпълнение на договорите по подприоритетни оси, май 2013 г.

Подприоритетна ос	Брой договори	Договорени средства	% изпълнение	Реално изплатени средства	% изпълнение
Подобряване на обслужването на гражданите и бизнеса, в това число чрез развитие на електронното управление	69	72 708 922	86.56	41 681 335	49.52
Стандартна информационно-комуникационна среда и оперативна съвместимост	9	18 301 888	67.78	9 383 081	34.75
Подобряване на обслужването от страна на органите на съдебната власт чрез развитие на информационните технологии	6	10 734 667	22.69	4 369 376	9.24
Транснационално и междурегионално сътрудничество	0	0	0	0	0

Данните от таблицата недвусмислено говорят за интереса и активността на административните органи по първия подприоритет на оста, който финансира именно проекти за подобряване на обслужването на гражданите и бизнеса, в това число чрез развитие на електронното управление. Броят сключени договори по тази подприоритетна ос е най-голям, което е обяснимо предвид допустимостта на бенефициентите по тези процедури, но същевременно и изпълнението на договорите и реално изплатените суми, в това число и като дял от контракуваните стойности, е най-голям, в сравнение с развитието на другите подприоритети по оста. За съжаление, не може да се подмине фактът, че няма нито един сключен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по последната подприоритетна ос – тази за транснационалното и междурегионалното сътрудничество. Опитът на други страни в изпълнението на общностната цел за постигане на съществено намаляване на административната тежест би бил изключително полезен и с оглед изпълнението на конкретните си ангажименти, които България си е начертала за постигане.

Същевременно би следвало да се отбележи, че развитието на тази приоритетна ос на ОПАК, е като цяло с много добри показатели. Следвайки правилото N+2 / N+3, Управляващият орган на ОПАК, със стремежа си за реалокране на средства към тази приоритетна ос, очевидно от една страна ще се опита да сведе до минимум риска от загуба на средства по другите си приоритетни оси, като същевременно влее ресурс за дейности, които наистина са необходими както на българската администрация, така и на всички потребители на публични услуги (бизнеса, нестопанските организации, гражданите, а и като цяло - инвеститорите), чрез които да се постигне по-добро качество на обслужването.

Според данни на Управляващия орган на ОПАК, постигнатите резултати към м. април 2013 г. от цялостното изпълнение на тази приоритетна ос, са следните:

- Общо 126 администрации, въвели системи за управление на качеството;
- 5055 прегледани административни услуги за тяхното он-лайн предоставяне;
- 100 администрации, въвели система за вътрешен електронен документооборот;
- 4 новоразработени или обновени информационни системи за органите на съдебната власт;
- 458 администрации, които спазват стандартното време за предоставяне на услуга (20 минути);

- 49 администрации, които са въвели практики за подобряване на достъпа до административно обслужване на хора в неравностойно положение;
- 2104 административни услуги, които се предоставят он-лайн;
- 100 общински администрации, които са въвели ISO системи.

Въпреки същественото изпълнение на приоритетната ос, българската администрация трябва да затвърди своите усилия в предоставянето на електронни услуги и електронно управление. Мерките по тази политика би следвало да са със стратегически развита визия и да бъдат заложени и при програмирането на бъдещата програма за следващия програмен период 2014-2020 г., а именно Оперативна програма „Добро управление“.

Заклучение

Направеният в статията анализ на реализацията на политиките на Европейския социален фонд по развитие на електронното управление в България недвусмислено показва устойчиви тенденции към подобряване на административното обслужване на физически и юридически лица посредством успешното изпълнение на широка сфера от проекти в държавната и общинска администрация. Същевременно анализът показва и възможностите за успешно усвояване от администрациите на средства от Европейския социален фонд във връзка с внедряване на електронното управление, което е важна предпоставка за продължаване на финансиране на тези приоритети и през следващия програмен период 2013-2020 г.

Литература

1. Ангелов Кирил, Ефективна организация и управление на процесите по изпълнение, контрол и разходване на средства от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз, ИПА, 2011 г.
2. Илиева Румяна, Зафер Шишков, Симуляционно моделиране на административна процедура по издаване на европейска здравноосигурителна карта, АДП, 2010
3. Оперативна програма Административен капацитет, 2007 г.
4. Стратегия за електронно правителство и за създаване на Междуведомствен съвет за координиране на дейностите по подобряване на административното обслужване и изграждане на електронно правителство Решение № 866 на МС от 28 декември 2002 година
5. Стратегия за електронно управление в Република България 2010-2015
6. <http://www.eufunds.bg/>
7. <http://www.opac.government.bg/bg/home>
8. <http://umispublic.minfin.bg/>